

Ochrana před přirozenými a zvláštními povodněmi v ČR

1. Úvod.
2. Organizace povodňové ochrany v České republice.
3. MV - generální ředitelství HZS ČR a jeho hlavní úkoly při zajišťování ochrany před povodněmi.
4. Opatření k ochraně před povodněmi a povodňové plány pro přirozené a zvláštní povodně.
5. Stupně povodňové aktivity a opatření při řízení ochrany před přirozenými a zvláštními povodněmi.
6. Varování občanů a zásady jejich chování při vzniku přirozených a zvláštních povodní.
7. Evakuační zavazadlo.
8. Zásady chování občanů po povodních.

1. Úvod

Ochrana před povodněmi jsou opatření k předcházení a zamezení ohrožení zdraví, životů a majetku občanů, společnosti a životního prostředí při povodních, prováděná především systematickou prevencí, zvyšováním retenční schopnosti povodí a ovlivňováním průběhu povodní.

Česká republika má následkem značné členitosti svého území velmi hustou hydrografickou síť o délce cca 85 tis. km. Nachází se v oblasti mírného klimatického pásma s pravidelným sezónním cyklem teplot a srážek. Krátkodobé změny počasí jsou způsobovány častými přechody atmosférických front, které jsou většinou doprovázeny srážkami.

Sněhová pokrývka se objevuje v průměru od poloviny prosince do poloviny března, na horách leží sněh někdy až do května. Ve sněhově bohatém roce je na celém území ve sněhu akumulováno přibližně 5 mld. m³ vody. Období tání sněhové pokrývky není pravidelné. Tání významná pro vznik povodní mohou nastat prakticky od prosince až do dubna.

Povodně způsobují v České republice značné škody. Časté jsou případy, kdy škody z jedné povodně přesahují částku 1 mld. Kč – např. povodeň v červenci 1981 na Berounce, Vltavě a Labi. V posledních letech postihly ČR dvě katastrofální povodně. V roce 1997 to byly červencové povodně především na Moravě, při nichž došlo ke ztrátě 60 lidských životů a celkové přímé materiální škody (beze škod vzniklých výpadkem výroby apod.) dosáhly 63 mld. Kč. V srpnu 2002 katastrofální povodně zasáhly především povodí Vltavy a následně i dolního Labe. Jednalo se o největší zaznamenanou povodeň na území ČR. Celkové škody dosáhly 73 mld. a došlo ke ztrátě 17 lidských životů.

Povodně vyskytující se v našich podmínkách lze rozdělit na

a) přirozené:

- zimní a jarní povodně způsobené táním sněhové pokrývky, popřípadě v kombinaci s dešťovými srážkami. Tyto povodně se nejvíce vyskytují na podhorských tocích a propagují se dále i v nížinných úsecích velkých toků;
- letní povodně způsobené dlouhotrvajícími regionálními dešti. Vyskytují se zpravidla na všech tocích v zasaženém území, obvykle s výraznými důsledky na středních a větších tocích;
- letní povodně způsobené krátkodobými srážkami velké intenzity (často i přes 100 mm za několik málo hodin) zasahující poměrně malá území. Mohou se vyskytovat kdekoli na malých vodních tocích, katastrofální důsledky mají zejména na sklonitých vějířovitých povodích;
- zimní povodňové situace způsobené ledovými jevy i při relativně menších průtocích. Vyskytují se v úsecích toku náchylných ke vzniku ledových nápěchů a ledových zácp.

b) zvláštní:

Do této kategorie se řadí povodně způsobené umělými vlivy, což jsou situace, jež mohou nastat na vodních dílech vzdouvajících vodu. Vlastníci (uživatelé) nebo správci

vodních děl jsou povinni zajišťovat na nich odborný technickobezpečnostní dohled, jehož účelem je průběžné zjišťování technického stavu vodního díla z hlediska jeho stability, bezpečnosti a možných poruch i navrhování vhodných opatření k nápravě. Pro účely dohledu jsou vodní díla zařazena do I. až IV. kategorie podle výše škod v území pod vodním dílem při případné havárii (protržení) hráze.

Analýza příčin srpnové katastrofické povodně v roce 2002 připouští možnost ještě větších a územně rozsáhlejších vodních srážek a vzniku ještě větších povodňových průtoků na významných vodních tocích a jejich přechodu přes vodní díla. Tato a další příčiny ukazují na možnost vzniku havárie (protržení hráze) na významném vodě vzdouvajícím vodním díle s následným vznikem zvláštní povodně. Vzniklou zvláštní povodeň je nutné chápat odlišně od přirozených povodní a to zejména pro rozdílnou charakteristiku možného vzniku, průběhu a rozdílných povodňových opatření před a při vzniku zvláštní povodně.

Řešení zvláštní povodně vyžaduje důkladnou přípravu povodňových a krizových orgánů a zpracování základního plánovacího dokumentu (plán ochrany území pod vybraným vodním dílem před zvláštní povodní) pro zvládání vzniklé krizové situace.

Zásady strategie ochrany před povodněmi v České republice

- preventivní opatření pro ochranu před povodněmi jsou nejefektivnější formou ochrany,
- na zabezpečení realizace preventivních opatření ke snížení škodlivých účinků povodní se musí podílet vlastníci a správci nemovitostí, což mohou být rovněž organizace na úrovni regionů, obcí anebo občané,
- efektivní preventivní opatření je nutné uplatňovat systémově v ucelených (hydrologických) povodích a s ohledem na provázání vlivů jednotlivých opatření podél vodních toků,
- pro efektivní ochranu před povodněmi je třeba nalézt vhodnou kombinaci opatření v krajině, která zvyšují přirozenou akumulaci a retardaci vody v území a technických opatření k ovlivnění povodňových průtoků,
- pro návrhy k ochraně před povodněmi je třeba využívat kvalitní informace o geomorfologii území, rostlinném pokryvu, složení půdy a moderní informační technologie, které umožňují modelování povodní ke zpřesnění rozsahu a průběhu povodní a zároveň dovolují posuzovat účinnost zvolených opatření podél celého vodního toku,
- pro řízení opatření k ochraně lidí a majetku v zaplavovaných územích je třeba zkvalitnit informační systém při povodních a přípravu povodňových plánů,
- s ohledem na charakter území a geografickou polohu České republiky je nezbytné řešit ochranu před povodněmi v mezinárodním kontextu, zejména v rámci stávajících mezistátních dohod o spolupráci v povodích řek přesahujících hranice státu,
- vzhledem k finanční náročnosti je zabezpečení účinné ochrany před povodněmi víceletý proces, kdy prioritou státního zájmu je podpora prevence oproti úhradě nákladů za škody způsobované povodněmi,
- strategie je dokument s dlouhodobou platností, otevřený pro doplňující návrhy, které budou reagovat na vývoj poznání a rovněž plnění navrhovaných opatření.

2. Organizace a řízení povodňové ochrany v ČR

Ochrana před povodněmi je řízena povodňovými orgány, které ve své územní působnosti zabezpečují přípravu na povodňové situace, řízení, organizaci a kontrolu všech příslušných činností v průběhu povodně a v období následujícím bezprostředně po povodni včetně řízení, organizace a kontroly ostatních účastníků ochrany před povodněmi. Povodňové orgány se při své činnosti řídí povodňovými plány. Postavení a činnost povodňových orgánů jsou specifikována ve dvou časových úrovních:

a) mimo povodeň jsou povodňovými orgány:

- orgány obcí a v hlavním městě Praze orgány městských částí,
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností a v hlavním městě Praze úřady městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy,
- krajské úřady,
- Ministerstvo životního prostředí; zabezpečení přípravy záchranných prací přísluší ministerstvu vnitra.

b) po dobu povodně jsou povodňovými orgány:

- povodňové komise obcí a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí,
- povodňové komise obcí s rozšířenou působností a v hlavním městě Praze povodňové komise městských částí stanovené Statutem hlavního města Prahy,
- povodňové komise krajů,
- Ústřední povodňová komise.

Povodňové komise zřizují orgány státní správy a samosprávy jako své výkonné složky k plnění mimořádných úkolů v době povodně. Povodňové komise mohou k plnění svých operativních úkolů vytvářet pracovní štáby. V době povodně, která svým rozsahem přesáhne územní obvod povodňového orgánu nižšího stupně, nebo v případech, kdy povodňový orgán nižšího stupně nestačí vlastními silami a prostředky činit potřebná opatření a není vyhlášen krizový stav, převezme řízení ochrany před povodněmi povodňový orgán vyššího stupně (obec s rozšířenou působností, krajský úřad, nebo ústřední povodňový orgán – Ministerstvo životního prostředí). V případě vyhlášení krizových stavů podle zákona č. [240/2000 Sb.](#), o krizovém řízení a změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. [320/2002 Sb.](#), přecházejí oprávnění a povinnosti povodňových orgánů na místně příslušné orgány krizového řízení.

Ostatními účastníky povodňové ochrany, kteří se podílejí na ochraně před povodněmi v daném území jsou zejména:

- správci významných vodních toků,
- správci drobných vodních toků,
- vlastníci (uživatelé) nebo správci objektů na vodních tocích,
- pracoviště předpovědní povodňové služby [ČHMÚ](#),
- vlastníci (uživatelé) a správci nemovitostí v ohroženém území,
- hasičské záchranné sbory a jednotky požární ochrany,
- útvary Policie ČR, složky Armády ČR, orgány ochrany veřejného zdraví,

- organizace pověřená prováděním technickobezpečnostního dohledu a další subjekty, které mohou pomoci např. dopravními prostředky a těžkou mechanizací.

Ochrana před přirozenými a zvláštními povodněmi je obsažena v zákonu č. [254/2001](#) Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění zákona č. [76/2002](#) Sb., zákona č. [320/2002](#) Sb., zákona č. [274/2003](#) Sb., a zákona č. [20/2004](#) Sb. Je zabezpečována podle územně příslušných povodňových plánů a při vyhlášení krizové situace krizovými plány. Povodňové plány se na základě § 15 nařízení vlády č. 36/2003 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., krizového zákona, stávají přílohou územně příslušného krizového plánu.

Orgány krizového řízení

Pokud dojde k vyhlášení krizového stavu podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „krizový zákon“), přejímá řízení ochrany před povodněmi orgán, který je k tomu podle tohoto zákona příslušný (§ 77, odst. 9 vodního zákona).

V případech, kdy je v době povodní **vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav**, se povodňové komise stávají součástí krizového štábu kraje a Ústřední povodňová komise součástí Ústředního krizového štábu (§ 39, odst. 2 krizového zákona).

Ochrana před povodněmi je zabezpečována podle územně **příslušných povodňových plánů** a při vyhlášení krizového stavu **krizovými plány** (§ 63, odst. 2 vodního zákona).

Povodňové plány se na základě § 15 nařízení vlády č. 36/2003 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., krizového zákona, stávají přílohou územně příslušného krizového plánu.

Vyhlášení konkrétního krizového stavu, doba jeho trvání a pravomoci orgánů krizového řízení jsou specifikovány územně a časově:

- A. Stav nebezpečí** (§ 3 krizového zákona) se jako neodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě povodňového ohrožení ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí a není možné odvrátit povodňové ohrožení běžnou činností povodňových orgánů a složek integrovaného záchranného systému. Pro území kraje nebo jeho část vyhláší stav nebezpečí hejtman, v Praze primátor hlavního města Prahy.

Stav nebezpečí lze vyhlásit s uvedením důvodů na nezbytně nutnou dobu. Rozhodnutí o stavu nebezpečí musí obsahovat krizová opatření a jejich rozsah a musí být zveřejněno na úředních deskách na území, kde je stav nebezpečí vyhlášen. Rozhodnutí o stavu nebezpečí se vyhláší stejně jako nařízení kraje a nabývá účinnosti okamžikem, který se v něm stanoví. Zveřejnění rozhodnutí se dále vyhláší prostřednictvím hromadných informačních prostředků, místními rozhlasu a dalšími prostředky.

Hejtman je za stavu nebezpečí oprávněn (§ 14, odst. 3, 5 a 6 krizového zákona):

- a) koordinovat záchranné a likvidační práce (§ 28 odst.4), poskytování zdravotnické pomoci, provádění opatření k ochraně veřejného zdraví a bezodkladných pohřebních služeb,

- b) organizovat a koordinovat evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva,
- c) zajišťovat ochranu majetku a podílet se na zajištění veřejného pořádku na území, kde byla provedena evakuace,
- d) organizovat a koordinovat humanitární pomoc,
- e) chránit práva a oprávněné zájmy bezprostředně ohrožených osob, které jsou povinny strpět záchranné práce prováděné v zájmu ochrany životů a zdraví osob,
- f) rozhodnout o ukládání pracovní výpomoci nebo poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace,
- g) nařídit bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení,
- h) nařídit hlášení přechodné změny pobytu osob,
- i) nařídit vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,
- j) zajistit přednostní zásobování dětských a zdravotnických zařízení a ozbrojených bezpečnostních a hasičských záchranných sborů,
- k) zabezpečit náhradní způsob rozhodování o dávkách sociálního zabezpečení (péče) a jejich výplatě.

Hejtman a v Praze primátor hlavního města Prahy vyhláší stav nebezpečí pro území kraje nebo jeho část, o vyhlášení stavu nebezpečí neprodleně informuje vládu, Ministerstvo vnitra a sousední kraje, pokud mohou být krizovou situací dotčeny.

B. Nouzový stav: není-li možné účelně odvrátit vzniklé ohrožení v rámci stavu nebezpečí, hejtman neprodleně požádá vládu o vyhlášení nouzového stavu.

Vláda v době trvání nouzového stavu na ohroženém území může na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit ústavní svobodu občanů a je oprávněna v době trvání nouzového stavu například:

- nařídit evakuaci osob a majetku z vymezeného území,
- zakázat vstup, pobyt a pohyb na vymezených místech nebo území,
- rozhodnout o ukládání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace,
- rozhodnout o bezodkladném provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení veřejného ohrožení vyplývajícího z krizové situace.

a další opatření podle § 6, odst. 2 krizového zákona.

3. Hasičský záchranný sbor ČR a jeho hlavní úkoly při zajišťování ochrany před povodněmi

Hasičský záchranný sbor ČR (dále jen „HZS ČR“) a jednotky PO jsou významnou součástí systému ochrany před povodněmi v ČR.

HZS ČR v souladu s Povodňovým plánem ČR plní tyto hlavní úkoly:

V období mimo povodňovou aktivitu:

- usměrňuje integrovaný záchranný systém při přípravě záchranných a likvidačních prací,
- kontroluje připravenost jednotek požární ochrany na zabezpečování komunikačního spojení, na úkoly při zabezpečení ochrany zdraví, života občanů a při ochraně majetku,
- zajišťuje a provozuje jednotný systém varování a vyrozumění, stanovuje způsob informování právnických a fyzických osob o charakteru možného povodňového ohrožení, přípravných opatřeních, způsobu a době jejich provedení,
- sjednocuje postupy evakuace obyvatelstva, navrhuje povodňovým orgánům rozsah evakuačních opatření v povodňových plánech,
- podílí se na přípravě nouzového přežití obyvatelstva, zejména v humanitární pomoci povodněmi postiženému obyvatelstvu,
- koordinuje zpracování a vedení plánů ochrany území pod vybranými vodními díly před účinky zvláštních povodní,
- předává výstražné hlášení ČHMÚ povodňovým subjektům.

V období povodně především:

- koordinuje záchranné a likvidační práce, ústředně řídí záchranné povodňové práce, pokud je provádí HZS ČR,
- řídí nasazení jednotek PO, rozhoduje o nasazení a soustředění jednotek PO a věcných prostředků HZS z více krajů,
- při povodni zasahující více obcí s přenesenou působností koordinuje spolupráci jednotek požární ochrany,
- zajišťuje informovanost obcí s rozšířenou působností, krajských úřadů a složek integrovaného záchranného systému ČR o varovných hlášeních v souvislosti se vznikem povodní, prostřednictvím územně příslušného operačního a informačního střediska,
- při aktivizaci Ústřední povodňové komise zajišťuje spojení mezi zasaženými kraji a Ústřední povodňovou komisí prostřednictvím operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému.

Organizace záchranných a likvidačních prací v místě zásahu

V místě nasazení složek integrovaného záchranného systému a v prostoru předpokládaných účinků povodně řídí záchranné a likvidační práce **velitel zásahu**. Pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak, je velitelem zásahu velitel jednotky

požární ochrany nebo příslušný funkcionář hasičského záchranného sboru s právem přednostního velení.

Pokud na místě zásahu není ustanoven velitel zásahu, řídí součinnost těchto složek velitel nebo vedoucí zasahujících sil a prostředků složky integrovaného záchranného systému, která v místě zásahu provádí převažující činnost.

Velitel zásahu je při provádění záchranných a likvidačních prací oprávněn

- a) zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu a nařídit, aby místo zásahu opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná, nařídit evakuaci osob, popřípadě stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí a vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost; tato osoba je povinna výzvě vyhovět,
- b) nařídit bezodkladné provádění nebo odstraňování staveb, terénních úprav za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých mimořádnou událostí,
- c) vyzvat právnické osoby nebo fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci,
- d) zřídit štáb velitele zásahu jako svůj výkonný orgán a určit náčelníka a členy štábu. Členy štábu jsou zejména velitelé a vedoucí složek integrovaného záchranného systému. Členy tohoto štábu mohou být dále fyzické osoby a zástupci právnických osob, se kterými složky integrovaného záchranného systému spolupracují nebo které poskytují osobní nebo věcnou pomoc,
- e) rozdělit místo zásahu na sektory, popřípadě úseky a stanovit jejich velitele, kterým je oprávněn ukládat úkoly a rozhodovat o přidělování sil a prostředků do podřízenosti velitelů sektorů a úseků.

4. Opatření k ochraně před povodněmi a povodňové plány pro přirozené a zvláštní povodně

Opatřeními k ochraně před povodněmi se rozumí preventivní a přípravná opatření, prováděná mimo povodeň a operativní opatření prováděná v době povodně. Do těchto opatření není zahrnuta investiční výstavba, údržba a opravy ostatních zařízení sloužících ochraně před povodněmi, kterými jsou např. úpravy a zkapacitnění koryt vodních toků, výstavba ochranných hrází, čerpacích stanic apod., jakož i další investice vyvolané povodněmi.

Opatření k ochraně před povodněmi se dělí na :

- a) **přípravná** – zpracování povodňových plánů, provádění povodňových prohlídek, organizační a technická příprava, zajišťování povodňových rezerv, vyklízení záplavových území, příprava informačního systému, školení pracovníků povodňové služby, zajištění technickobezpečnostního dohledu na vodních dílech,
- b) **při povodni** – činnost předpovědní povodňové služby a informačního (hlásného) systému, ovlivňování odtokových poměrů, zabezpečovací povodňové práce, záchranné povodňové práce (varování a vyrozumění, evakuace obyvatel, humanitární pomoc), náhradní doprava,

zajištění zásobování potravinami, vodou, energií, činnost ostatních účastníků povodňové ochrany (Armáda ČR, Policie ČR) atd.

- c) **po povodni** – obnovení povodní narušených funkcí v zasaženém území (mimo investiční výstavbu), zjišťování a oceňování povodňových škod, evidenční a dokumentační práce, celkové vyhodnocení průběhu povodně

V době mimo povodeň jsou rozhodnutí povodňových orgánů vydávána podle správního řádu nebo jiným opatřením podle obecně závazných právních předpisů. V době povodně jsou povodňové komise oprávněny činit opatření a vydávat příkazy k zabezpečovacím a záchranným pracím. Tyto příkazy nejsou rozhodnutím podle správního řádu a není proti nim opravný prostředek.

Právnícké a podnikající fyzické osoby jsou povinny odstraňovat překážky, které mohou bránit průtoku velkých vod, umožnit vstup na své pozemky a do objektů k provádění záchranných a zabezpečovacích prací, strpět odstranění staveb nebo jejich částí nebo porostu, poskytnout dopravní a mechanizační prostředky, pohonné hmoty, nářadí a jiné potřebné prostředky a zúčastnit se podle svých možností těchto prací. Tyto činnosti je nutné řádně zdokumentovat pro pozdější uplatnění náhrady škod či újmy na **zdraví (§ 35 a 36 zákona č. 240/2000 Sb.)** a při likvidaci pojistných škod vzniklých v důsledku vydaných rozhodnutí povodňovým orgánem, velitelem jednotky požární ochrany nebo velitelem zásahu v rámci IZS.

Povodňové plány jsou dokumenty, které obsahují způsob včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti ovlivnění odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací, způsob zajištění včasné aktivizace povodňových orgánů, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a ochrany objektů, přípravy a organizace záchranných prací a stanovené směrodatné limity stupňů povodňové aktivity.

Základní strukturu povodňových plánů tvoří:

- povodňové plány obcí, které zpracovávají orgány obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni,
- povodňové plány správních obvodů obcí s rozšířenou působností, které zpracovávají obce s rozšířenou působností,
- povodňové plány správních obvodů krajů, které zpracovávají příslušné orgány krajů v přenesené působnosti ve spolupráci se správcí povodí,
- Povodňový plán České republiky, který zpracovává Ministerstvo životního prostředí.

Pro stavby ohrožené povodněmi, které se nacházejí v záplavovém území nebo mohou zhoršit průběh povodně, zpracovávají povodňové plány pro svou potřebu a pro součinnost s povodňovým orgánem obce jejich vlastníci. Při pochybnostech o rozsahu této povinnosti rozhoduje vodoprávní úřad, který rovněž může uložit povinnost zpracovat povodňový plán vlastníkům pozemků, které se nacházejí v záplavových územích, je-li to nutné s ohledem na způsob jejich užívání.

Povodňové plány obsahují **část věcnou** (údaje potřebné pro zajištění ochrany před povodněmi určitého objektu, obce, povodí nebo jiného územního celku, směrodatné limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity, **část organizační** (seznamy, adresy a spojení na účastníky ochrany před povodněmi, jejich úkoly a organizací hlásné a hlídkové služby) a **část**

grafickou (zákresy záplavových území, evakuačních trasy a místa soustředění, informační místa).

V povodňových plánech je kladen důraz na včasnou a spolehlivou informovanost o vývoji povodně, na možnosti ovlivnění odtokového režimu, na včasnou aktivaci povodňových orgánů, zabezpečení hlídkové služby a ochrany objektů, přípravu a organizaci zabezpečovacích a záchranných prací a zajištění nezbytných povodní narušených funkcí v postiženém území.

Zpracovatelé povodňové plány každoročně přezkoumávají a podle potřeby doplňují a upravují. Věcnou a grafickou část povodňového plánu územních celků předkládají zpracovatelé nadřízenému povodňovému orgánu k potvrzení souladu s povodňovým plánem vyšší úrovně. Organizační část průběžně opravují a poskytují povodňovým orgánům a dalším zainteresovaným účastníkům k využití.

Plán ochrany území pod vybraným vodním dílem před zvláštní povodní.

Pro zpracování plánu ochrany území pod vybraným vodním dílem před zvláštní povodní je Ministerstvem životního prostředí ve spolupráci s Ministerstvem vnitra – generálním ředitelstvím HZS ČR a Ministerstvem zemědělství připravován metodický pokyn. V tomto metodické pokynu bude rozpracován **Typový plán – narušení hrází vodních děl.**

Plán ochrany území pod vybraným vodním dílem před zvláštní povodní bude obsahovat soubor dokumentů, které rozpracují způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o možnosti vzniku a vývoji zvláštní povodně, stanovení směrodatných limitů stupňů povodňové aktivity na vodních dílech, vymezení ohroženého území a jejich zanesení do mapových podkladů, možnosti ovlivnění odtokového režimu, zajištění včasné aktivizace povodňových a krizových orgánů, organizaci a přípravu zabezpečovacích a záchranných prací, zajištění narušených základních funkcí v objektech a v ohroženém území a dalších úkolů. Plán se dělí na informační část, operativní část a grafickou část.

5. Stupně povodňové aktivity a opatření při řízení ochrany před přirozenými a zvláštními povodněmi

Stupně povodňové aktivity vyjadřují míru povodňového nebezpečí vázanou na směrodatné limity. Ty se vyjadřuje třemi stupni povodňové aktivity:

1. stupeň – stav bdělosti (1. SPA) nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí. Vyžaduje věnovat zvýšenou pozornost vodnímu toku nebo jinému zdroji povodňového nebezpečí, zahajuje činnost hlídková a hlásná služba.

Průběžně sledujte vývoj povodňové situace. Informace o vyhlášených stupních povodňové aktivity získáte ze zpráv z hromadných informačních prostředků, od orgánů samosprávy nebo orgánů státní správy.

2. stupeň – stav pohotovost (2. SPA) se vyhláší v případě, že nebezpečí přirozené povodně přerůstá v povodeň. Vyhláší se také při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti. Aktivizují se povodňové orgány a další účastníci ochrany před povodněmi, uvádějí se do pohotovosti prostředky na zabezpečovací práce, provádějí se opatření ke zmírnění průběhu povodně podle povodňového plánu.

Zahajte vlastní činnost k ochraně zdraví, životů a majetku a k případné evakuaci. Aktivně se zapojte do ochrany před povodní podle pokynů povodňových orgánů, policie a záchranářů. Informujte se o způsobu a místě případné evakuace.

3. stupeň – stav ohrožení (3. SPA) se vyhláší při nebezpečí vzniku škod většího rozsahu, při ohrožení životů a majetku v záplavovém území. Vyhláší se také při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření. Provádějí se zabezpečovací a podle potřeby záchranné práce nebo evakuace.

Připravte si evakuační zavazadlo pro celou rodinu a připravte rodinu a hospodářská zvířata k evakuaci. Přestěhujte cenný nábytek, potraviny a nebezpečné látky do vyšších pater. Při zaplavení domu odpojte přívod elektrického proudu, uzavřete hlavní přívod plynu a vody.

Stupně povodňové aktivity jsou obvykle vázány na dosažení nebo předpověď dosažení směrodatného limitu hladin nebo průtoků stanovených v povodňových plánech, informační zprávy předpovědní nebo povodňové služby, případně další skutečnosti charakterizující míru povodňového nebezpečí.

Směrodatné limity vodních stavů pro vyhlásování stupňů povodňové aktivity jsou obsaženy v povodňových plánech.

Průběžně využitelné informace o aktuální situaci na vybraných vodních tocích a nádržích jsou obsaženy v teletextu ČT 1 (str. 183), na webových stránkách ČHMÚ „www.chmi.cz“ nebo na webových stránkách správců povodí.

Zásady chování občanů při vzniku zvláštní povodně.

Vznikne-li na vybraném vodním díle (přehradě) mimořádná událost, která může vést až k havárii (protržení hráze přehrady) a vzniku zvláštní povodně je nutné zahájit okamžitá bezodkladná opatření (varování a evakuace obyvatel, zvířat a cenného majetku pokud je dostatek času).

Evakuace v důsledku zvláštní povodně se plánuje s důrazem na rychlost a komplexnost přemístění obyvatelstva a zaměstnanců ohrožených objektů s ohledem na dobu příchodu čela průtokové (průlomové) vlny.

Doporučená opatření občanům nacházejících se na území ohroženém zvláštní povodní pod vybraným vodním dílem, ke snížení ohrožení životů, zdraví a majetku při vzniku zvláštní povodně.

Při vyhlášení II. stupně povodňové aktivity (stav pohotovosti) na vodním díle, které Vás ohrožuje si zabezpečte:

- informace o vzniku a ohrožení průlomovou vlnou (budete informováni sirénami, hromadnými informačními prostředky nebo orgány samosprávy a státní správy),
- informace o vznikajícím ohrožení vlivem vzniku a dalšího rozvoje mimořádné události na vodním díle - poslechem hromadných informačních prostředků,
- informace o důsledcích zatopení, času příchodu průtokové (průlomové) vlny, předpokládané doby zatopení, určené komunikace k evakuaci a místech evakuace obyvatel,
- přípravu rodiny a domácích zvířat k okamžité evakuaci a informujte o vzniklé situaci sousedy,
- přípravu evakuačních zavazadla pro celou rodinu,
- dodržování pokynů orgánů obce a záchranářů.

Při dosažení III. stupně povodňové aktivity (stav ohrožení) na vodním díle je nařízená úplná územní evakuace z území ohroženého zvláštní povodní:

- varujte sousedy a v případě potřeby jim pomozte při evakuaci,
- uvolněte domácí zvířata nacházející se na území ohroženého zvláštní povodní,
- odpojte přívod elektrického proudu, uzavřete hlavní přívod plynu a vody,
- uzamkněte byt (dům), na dveře dejte oznámení, že jste byt (dům) opustili, co nejdříve se přesuňte do evakuačního prostoru nebo prostoru soustředění, informujte příslušné orgány o své evakuaci.

Za žádných okolností nezůstávejte v ohroženém prostoru při vyhlášení evakuace!!!

6. Varování občanů a zásady jejich chování při vzniku přirozených a zvláštních povodní

Ministerstvo vnitra dnem 1. listopadu 2001 zavedlo na území České republiky jeden varovný signál „**VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA**“ pro varování obyvatelstva při hrozbě nebo vzniku mimořádné události. Signál je vyhlášován kolísavým tónem sirény po dobu 140 vteřin a může zaznít třikrát po sobě ve třiminutových intervalech.

Grafické vyjádření varovného signálu „VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA“

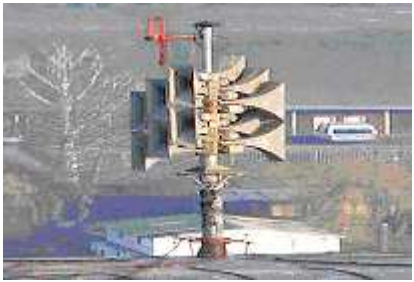
Po akustickém tónu sirény, při vyhlášení varovného signálu „**Všeobecná výstraha**“, **bude následovat tísňová informace z hromadných informačních prostředků** (republiková, regionální a místní působnost) pro vyrozumění obyvatelstva o hrozící nebo vzniklé mimořádné události.

PŘI VZNIKU PŘIROZENÉ POVODNĚ

Tón sirény	Délka tónu	Název varovného signálu	Činnost obyvatelstva
kolísavý	140 vteřin	<p style="text-align: center;">VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA</p> <p>Zazní verbální informace (elektronické sirény) „Všeobecná výstraha, všeobecná výstraha, všeobecná výstraha. Sledujte vysílání Českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Všeobecná výstraha, všeobecná výstraha, všeobecná výstraha“.</p> <p>Možné tísňové informace Vážení spoluobčané, na základě rozhodnutí povodňového orgánu obce....., byl v obci vyhlášen druhý stupeň povodňové aktivity - stav pohotovosti.</p> <p>Vlivem dlouhotrvajících dešťů (oblovou, rychlým tání sněhu,.....) a v důsledku nepříznivé předpovědi počasí na nejbližší dny vyzýváme všechny občany bydlící v záplavovém území, aby zahájili opatření ke své ochraně před povodní podle povodňových plánů.</p> <p>Vážení spoluobčané, na základě rozhodnutí povodňového orgánu obce....., byl v obci vyhlášen třetí stupeň povodňové aktivity - stav ohrožení.</p> <p>Zazní verbální informace (elektronické sirény)</p> <p>Možné tísňové informace</p>	<p>Zahájit vlastní činnost k ochraně zdraví, životů, majetku, zvířat a k případné evakuaci.</p> <p>Při vyhlášení stavu pohotovosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zajistit si poslech hromadných informačních prostředků, - řídit se příkazy povodňových orgánů, policie a záchranářů, - aktivně se zapojit do ochrany před povodní, podle pokynů povodňových orgánů, policie a záchranářů, - informovat se o způsobu, místě evakuace, - připravit si pytle s pískem a další těsnicí materiál na utěsnění nízko položených dveří, oken, odpadních potrubí atd. <p>Při vyhlášení stavu ohrožení:</p> <ul style="list-style-type: none"> - připravit evakuační zavazadlo pro celou rodinu a vozidlo, - přemístit cenný nábytek, potraviny a nebezpečné látky do vyšších pater, - připravit vyvedení hospodářských zvířat, - připravit rodinu a domácí zvířata k evakuaci, - odstranit nebo řádně zajistit snadno odplavitelný materiál,

		<p>Vážení spoluobčané, v důsledku bezprostředního ohrožení přírozenou povodní na základě rozhodnutí povodňového orgánu je vyhlášena evakuace v obci..... (ulice....., domů.....).</p> <p>Hrozí (blesková) povodeň zanechte veškeré činnosti opusťte záplavové území.</p>	<p>- při zaplavování domu odpojit přívod elektrického proudu, uzavřít hlavní přívod plynu a vody.</p> <p>Při vyhlášení evakuace:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upozornit sousedy a v případě potřeby jim pomoci při evakuaci, - zabezpečit dům, byt (vypnout hlavní přívod el. proud, plyn, vodu, zabezpečit okna, dveře, nebezpečné látky), - vzít si evakuační zavazadlo pro celou rodinu a máte-li vozidlo, použít ho, - přesunout se do prostoru shromaždiště.
--	--	---	--

PŘI VZNIKU ZVLÁŠTNÍ POVODNĚ

Tón sirény	Délka tónu	Název varovného signálu	Činnost obyvatelstva
kolísavý	140 vteřin	<p>VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA (hrozí vznik zvláštní povodně)</p> <p>Zazní verbální informace (elektronické sirény)</p> <p>„Nebezpečí zátopové vlny, nebezpečí zátopové vlny. Ohrožení zátopovou vlnou. Sledujte vysílání Českého rozhlasu. Nebezpečí zátopové vlny, nebezpečí zátopové vlny“</p>	<p>Připravte se k územní evakuaci</p> <p>Zahájit vlastní činnosti k ochraně zdraví, životů, majetku, zvířat a k případné evakuaci.</p> <p>Při hrozbě vzniku zvláštní povodně:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zajistit si stálý poslech hromadných informačních prostředků, - informovat se o rozsahu zaplavení, času příchodu čela průtokové (průlomové) vlny, předpokládané doby zaplavení, - informovat se o místě evakuace, prostoru soustředění, trasách evakuace, - připravit evakuační zavazadla pro celou rodinu, vozidlo, atd.
kolísavý	140 vteřin	<p>Možná tíšňová informace V obci byl vyhlášen třetí stupeň povodňové aktivity - stav</p>	

		<p>ohrožení na vodním díle (.....) a hrozí vznik zvláštní povodně.</p> <p>VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA (při vzniku zvláštní povodně)</p> <p>Zazní verbální informace (elektronické sirény)</p> <p>„Nebezpečí zátopové vlny, nebezpečí zátopové vlny. Ohrožení zátopovou vlnou. Sledujte vysílání Českého rozhlasu. Nebezpečí zátopové vlny, nebezpečí zátopové vlny“.</p> <p>Možná tíšňová informace V důsledku bezprostředního ohrožení zvláštní povodní byla v obci..... (ulice....., čtvrti.....) vyhlášena evakuace.</p>	<p>Vyhlášení evakuace</p> <ul style="list-style-type: none"> - upozornit sousedy a v případě potřeby jim pomoci při evakuaci, - uvolnit hospodářská zvířata v ohroženém území, - okamžitě zanechat veškerou činnost a zahájit přesun na místo, které nebude ohroženo zvláštní povodní, - co nejdříve se přesunout do evakuačního prostoru nebo prostoru soustředění, - zabezpečit dům, byt (vypnout hlavní přívod elektřiny, plynu, vody, zabezpečit okna, dveře, nebezpečné látky, atd...)
--	--	---	---

Způsoby šíření tíšňových informací při povodních:

- vysílání Českého rozhlasu a České televize,
- regionální vysílání rozhlasových stanic,
- regionální vysílání televize, kabelová televize,
- místní rozhlas,
- závodní rozhlasy,
- pojízdné rozhlasové vozy a megafony,
- policie, hasiči,
- prostřednictvím spoluobčanů (sousedů) a podobně.

7. Evakuační zavazadlo

Evakuační zavazadlo občan připravuje pro případ opuštění bytu v důsledku ohrožení přirozenou povodní značného rozsahu a pro opuštění bytu v důsledku ohrožení života vznikem zvláštní povodně.

Jako evakuační zavazadlo poslouží např. kufr, batoh nebo cestovní taška. Zavazadlo označte svým jménem a adresou.

Doporučený obsah evakuačního zavazadla:

- základní trvanlivé potraviny, nejlépe v konzervách, dobře zabalený chléb a pitná voda, vše na dva až tři dny,
- předměty denní potřeby, jídelní misku a příbor,
- léky, které užíváte, toaletní a hygienické potřeby,
- osobní doklady, peníze, pojistné smlouvy a cennosti,
- náhradní oděv, obuv, pláštěnku, spací pytel nebo přikrývku,
- přenosné rádio s rezervními bateriemi, mobil, přenosnou svítilnu, zápalky, nůž atd.

8. Zásady chování občanů po povodních

Jak se chovat při návratu ?!

1. Nechte si zkontrolovat stav obydlí:

- statickou narušenost,
- obyvatelnost bytu, domu,
- rozvody energií (plynu, elektrické energie),
- stav kanalizace a rozvodů vody,
- pokud neklesne hladina spodní vody, nečerpejte vodu ze sklepů domů.

2. Podle pokynů hygienika:

- zlikvidujte potraviny, které byly zasaženy vodou,
- zlikvidujte polní plodiny, které byly zasaženy vodou,
- zlikvidujte uhynulé domácí zvířectvo, které bylo usmrceno povodní,
- nahlaste hygienikovi výskyt úhynu cizích domácích a divokých zvířat,
- nepijte vodu z místních zdrojů, pokud hygienik vodu jako pitnou neschválil.

3. Informujte se o místech humanitární pomoci a v případě stavu nouze si vyžádejte:

(v obcích budou zřizována místa humanitární pomoci)

- finanční pomoc,
- pitnou vodu, potraviny, teplé oblečení, hygienické prostředky,
- potřebné nářadí pro likvidaci povodňových škod,
- další potřebné prostředky.

4. Při obnově studní a zdrojů pitné vody se řiďte pokyny odborníků a zabezpečte:

- vyčištění studny a odčerpání znečištěné vody,
- chemické ošetření vody ve studni,
- laboratorní prověření kvality vody,
- povolení od hygienika o používání obnoveného zdroje pitné vody.

5. Kontaktujte příslušné pojišťovny ohledně náhrady škod:

- ohlaste pojistnou událost pojišťovně v souladu s pojistnými podmínkami,
- vyhotovte soupis škod, případně je zdokumentujte (fotografie, znalecký posudek, účty, svědectví),
- při řešení pojistné události postupujte podle pokynů pojišťovny,
- odškodnění obdržíte dle smluvních podmínek po uzavření šetření.

6. Pokud možno aktivně se zapojte při likvidaci následků povodní:

- situaci lze zvládnout převážně svépomocí, ale nebezpečí nepodceňujte,
- informace o možnosti zapojit se do likvidačních prací obdržíte od pracovníků obecního úřadu a dalších pověřených pracovníků,
- jednejte s rozvahou, pomáhejte sousedům, starým a nemocným lidem,
- dodržujte pokyny územně příslušných správních úřadů.